

OBSAH

Seznam tabulek	10
Seznam obrázků	10
Seznam zkratk	10
Úvod	13
Inkluze není integrace	13
Inkluze v jedenácti kapitolách	14
Podivuhodná cesta jedné monografie	16
1 Škola a norma	19
Škola z doby industriální	19
Škola na rozcestí a její tvarová paměť	19
2 Inkluze v postindustriální společnosti	21
Škola z doby industriální éry: norma a homogenita	21
Raně moderní formy organizace vzdělávání	23
Normalizovaná kurikula a kategorizace žáků	24
Disciplinární řád versus zkušenost	27
Zaseknutý stroj industriální společnosti	31
Společnost po informačním obratu	32
Vnější tendence k diferenciaci společnosti	33
Vnitřní tendence k diferenciaci společnosti a problém meritokratismu	34
Shrnutí	37
3 Inkluze: Od nerovnosti k rovnosti ve vzdělávání	39
Selhávání inkluze: Začleňování žáků ze sociálně znevýhodněných prostředí	39
Selhávání inkluze: Průmysl SVP	39
Diagnostický proces: Reprodukce nerovnosti, nebo nástroj narovnání?	47
Shrnutí	53
4 Inkluze: Analýza zahraničních odborných zdrojů	55
Rozpor mezi hodnotami inkluze a tradičními hodnotami	55
Výukové bariéry ve školní třídě	57
Transdisciplinarita jako výzva	58
Převládající výzkumný design a jeho důsledky	59
Shrnutí: Střet norem	60
5 Inkluze: Změna pohledu	63
Nedokončená moderna: Převládnutí obecného nad jedinečným	63
Hledání nového začátku	65
Od normy k interakcím	67
Reciproční rovnost a etika péče	69

Růst jednotlivce a jeho ekologická povaha	73
Růst a systém norem střední třídy	76
Inkluze jako komplexní odpověď	79
6 Inkluze: Vztahové pojetí a výzkum	83
Bronfenbrennerův model jako nástroj výběru interakcí a změny klíčových postojů ..	84
Teorie plánovaného chování: Budování a posilování proinkluzivního prostředí	86
Cesta ke vzniku sociálního konstruktivismu: Vybrané epizody	87
Sociální konstruktivismus, význam a moc	88
Výběr výzkumných metod: Etnografický přístup a situační analýza	91
7 Situační analýza	93
Situační analýza jako převozník mezi teorií a metodou	93
Od ontologicko-epistemologických předpokladů k výzkumné strategii	93
Základní východiska situační analýzy	94
Situační analýza, interakcionismus a konstruktivismus	95
Situační analýza a epistemologické závazky	96
Výzkumné nástroje situační analýzy	97
Mapy sociálních světů a arén	97
Situační mapy	99
Relační mapa a senzitivní teoretizování	100
8 Tři školy, tři světy – co nás spojuje	103
8.1 Analytický příběh 1: Diferenciace ve Velké škole	107
Charakteristika školy	107
Popis procesu mapování Velké školy	107
Uspořádaná mapa	109
Relační mapa	114
Diferenciace výuky a její znázornění pomocí modelu diamantu	115
Budování analytického a interpretačního nástroje	115
Popis diamantu a centrální role diferenciace výuky	118
Výsledky analýzy	119
Mechanismus vztahu diferenciace výuky a sociálního směřování školy	119
Mechanismus vztahu diferenciace výuky a didaktických idejí	120
Mechanismus vztahu diferenciace výuky a asistentů pedagoga	122
Mechanismus vztahu diferenciace výuky a formy komunikace	124
Mechanismus vztahu diferenciace výuky a managementu školy	126
Výjezdní zasedání jako „převodní páka“	128
Element diferenciace výuky	131
Diskuze	135

8.2 Analytický příběh 2: Z venkovské školy inkluzivní venkovskou školou	139
Charakteristika školy	139
Kontext aneb Jak se venkovská škola může stát inkluzivní?	140
Analýza a interpretace výzkumných dat	141
Uspořádaná mapa	141
Centrální element a jeho vztah k vybraným elementům	147
Relační mapa	148
Mechanismus vztahu managementu a well-beingu jako každodennosti	149
Mechanismus vztahu formativní výuky a well-beingu jako každodennosti ..	151
Mechanismus vztahu diverzity jako normy a institucionální zkušenosti s diverzit	154
Diskuze	156
Změna ve vedení školy	156
Co jsme pozorovali ve škole v kontextu inkluzivního vzdělávání	157
K zamyšlení	158
Shrnutí a závěr	159
8.3 Analytický příběh 3: Co je speciálního na „Speciální“ škole	161
Charakteristika školy	161
Uspořádaná mapa	162
Relační mapa a její popis	169
Diverzita jako norma	169
Mechanismus vztahu diverzity jako normy a institucionální zkušenosti s diverzit	171
Mechanismus vztahu diverzity jako normy a pedagoga s individuální zkušeností s diverzit	174
Mechanismus vztahu diverzity jako normy a asistentů pedagoga	176
Mechanismus vztahu diverzity jako normy a diskurzivní roviny inkluze	179
Diskuze	183
8.4 Napříč třemi školami: Syntéza a porovnání	187
Rozdíly v charakteristikách/podmínkách škol	187
Zkušenost s inkluzí	188
Didaktická rovina	188
Asistent/ka pedagoga	189
Management	190
Komunikace	191
Diverzita jako norma	192
8.5 Jak dýchají další školy	195

9 Diskurzivní rovina inkluze	201
Diskurzivní pojetí mediálních sdělení (teoretický rámec)	202
Identifikované diskurzy, hlavní témata a jejich principy (mediální analýza)	203
Odkaz na tradici	203
Polarita nadání	204
Meritokratická idea rovných příležitostí	204
Speciální pedagogika jako lék	204
Sociálně znevýhodnění a jejich neviditelnost v inkluzivních opatřeních	205
Asistenti pedagoga jako aktér bez hlasu	205
Politická linie	206
Diskurz lidskoprávní	206
Diskurzivní konstrukce normy	206
Závěr	207
10 Politické pozadí implementace inkluze aneb Naše tři školy v celospolečenském kontextu	209
Cesta k přijetí inkluzivní politiky	209
Východiska výzkumu přijetí a implementace inkluzivní legislativy v ČR	211
Aréna inkluze 2005–2015: Spojení penězi	213
Shrnutí arény 2005–2015	220
Aréna inkluze 2015–2020: Optimalizace	221
Shrnutí arény 2015–2020	225
Inkluze a nezvládnuté řemeslo politiky	226
11 Inkluzivní škola – inkluzivní společnost:	
Na cestě k demokracii	231
Škola jako prostor k setkávání s diverzitou	233
Přijímací zkoušky a střední školy	234
Vzdělávání budoucích učitelů	236
Teorie plánovaného chování jako námět pro optimistický scénář	237
Na cestě: Mezi růstem a elitářstvím	238
Závěr aneb výhledy do budoucna	241
Summary	246
Zusammenfassung	252
Autoři	258
Zdroje	263
Jmenný rejstřík	272
Věcný rejstřík	274